

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 470
Tarih : 01.07.2014

47274

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Taner YILDIZ** tarafından Anayasa'nın 98. Maddesi ve Meclis İçtüzüğü'nün 96 ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını dilerim.

Özdal ÜÇER
Van Milletvekili

Soma'daki linyit kömür işletmeleri 2005 yılında Soma. A.Ş. ile yapılan bir anlaşma ile rödovans (kiralama yöntemi) sistemi ile devredilmiştir. Maden'den çıkan kömür Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) tarafından ihalesiz olarak bu şirketten alınmaktadır. Rödovans usulüyle alınan kömürler ihale yoluyla alınanlardan çok daha pahalı olduğu için Bakanlar Kurulu Kararı (2012) ve Enerji Bakanlığı Genelgesiyle birim fiyat belirlemiştir. Yine devletin satış fiyatlarının da 2012'de orantısız şekilde arttığı görülmektedir.

Üstelik Soma A.Ş. ile TKİ arasında yapılan Rödevans (Kiralama) Sözleşmesi'nin muvazaalı (hileli) olduğuna dair iddialar diğer önemli bir konudur. Bu iddialara göre; Kamu İhale Kanunu'nun 4. maddesinde dekapaj ve benzeri işler yapım işi olarak tanımlanmasına rağmen, kömür kazı, yükleme ve taşıma işi TKİ'ce sunulan raporlarla Hazine Müsteşarlığı'na hizmet olarak bildirilmektedir. Halbuki mahiyet olarak, yapılan işler arasında hiçbir fark bulunmamaktadır. Bu itibarla kömür kazı işi de yapım işidir. Bu kapsamda değerlendirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır. Dolayısıyla TKİ, Kamu İhale Kanunu'nun 4. maddesinde sayılan hizmet işleri arasında olmamasına rağmen, kömür çıkarma işini hizmet alımı yoluyla yaptırmaktadır.

Yine iddialar doğrultusunda; TKİ sadece Kamu İhale Yasası'nı çiğnememiş, İş Yasası'nın 2. maddesini de açıkça çiğneyerek muvazaalı (gerçeği gizlemeye yönelik anlaşma) bir alt işveren (taşeron) ilişkisi kurmuştur. Böylesine muvazaalı bir ilişkide alt işverenin (Soma AŞ'nin) işçileri başından beri yasa gereği TKİ'nin işçisidirler. TKİ de bu işçilerin hukuken işverenidir. Çünkü; İş Kanunu'nun 2'nci maddesi 6'ncı fıkrasına göre: bir işverenden işyerinde yürüttüğü mal ve hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerinde veya asıl işin bir bölümünde işletmenin ve işin gereği ile teknolojik nedenlerle uzmanlık gerektiren işlerde iş alan ve bu iş için görevlendirdiği işçilerini sadece bu iş yerinde aldığı işte çalıştıran diğer işveren ile iş aldığı işveren arasında kurulan ilişkiye asıl işveren-alt işveren ilişkisi denir. Bu ilişkide asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak bu kanundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur.

Bu iddialar dikkate alındığında; idarenin başı olarak hükümetin siyasal sorumluluğu kaçınılmazdır. Ancak var olan sorumluluk bununla da sınırlı değildir. Yukarıda ifade edilen nedenlerle söz konusu alanla ilgili (başta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ve Çalışma ve

47274

Sosyal Güvenlik Bakanı olmak üzere) bakanların, kurumlarının ita amiri olmaları sıfatıyla cezai sorumlulukları da vardır.

Bu bağlamda;

1-TKİ'nin Soma A.Ş. ile yapmış olduğu Rödevans Sözleşmesi'nin dayanağı nedir? TKİ'nin mal alımı yaptığı gerçeği karşısında; Rödevans Sözleşmesi'nin yasallığı mümkün müdür? Bu durumu hem Kamu İhale Kanunu hem de İş Kanunu kapsamında açıklayınız.

2-Sayıştay'ın (2012 Denetim Raporu da dahil olmak üzere) Denetim Raporları'nda bu durum nasıl değerlendirilmektedir? Sayıştay'ın tespit ettiği kanuna aykırılıklar nelerdir?

3-Facia'nın gerçekleştiği Maden Ocağının işletme ruhsatı kime aittir? Maden Ocağı Soma A.Ş.'ye kaç yıllığına ve kaç ton kömür çıkarma kotasıyla kiralanmıştır? Facia'nın yaşandığı gün itibariyle bu şirket söz konusu ocaktan kaç ton kömür çıkarmıştır?

4-Çıkarılan kömür ile ilgili olarak şirkete yıllık kota sınırı getirilmiş midir? Bu kotayı aşma durumu yaşanmış mıdır?

5-Çıkarılan kömürü satın alma vaadi ile yapılan hizmet sözleşmesinde, satın alma fiyatı nasıl belirlenmektedir? Fiyat değişikliğine (artımına) gidilmesi sözleşmede öngörülmüş müdür? Varsa; 2005 yılından bu yana böyle bir artış ne zaman ve ne miktarda gerçekleşmiştir?

6-Soma A.Ş.'nin çalıştırdığı diğer maden ocakları hangileridir? Bu ocaklarda da Rödevans Sistemi ile mi faaliyet gösterilmektedir?

7-Türkiye'de Rödevans Sistemi ile işletilen bütün maden ocakları hangileridir? Bu ocaklar hangi şirketlere kaç yıllığına ve kaç ton kömür çıkarma kotası ile kiralanmıştır?

8-TKİ tarafından hazırlanan standart bir Rödevans Sözleşmesi mevcut mudur? Bütün şirketler aynı (tek) sözleşme üzerinden mi kiralamayı gerçekleştirmektedir? Farklılıklar var ise nedenleri nelerdir?

9-TKİ'nin İhale Usulü ile kömür alma sistemi nasıl gerçekleşmektedir? 2005 yılından itibaren TKİ kaç kez kömür alım ihalesine çıkmış ve kaç ton kömür almıştır? Bu ihalelerde her bir yılın ton başına belirlenen kömür alım fiyatı ne kadardır?

10-Son 10 yılda TKİ tarafından Rödevans Sistemi ve İhale Sistemi ile satın alınan kömür miktarları ne kadardır? Her iki sistem için ayrı ayrı ne kadar ödeme yapılmıştır?

11-Rödevans Sistemi'nden önce TKİ'nin ton başına çıkarma maliyeti ne kadardır? Bu maliyet Soma A.Ş. için ne miktardadır? Rödevans Sistemi'nin uygulandığı diğer ocaklarda (her bir ocak için ayrı ayrı belirtilmek üzere) ne kadardır?

12-Soma A.Ş. ve diğer şirketler kömürü daha ucuz maliyetle çıkarıyorsa; bu durumun nedenlerini sorgulamak üzere konuyla ilgili araştırma/inceleme yapılmış mıdır?

13- Bu denetim ve incelemeler hangi kurum tarafından yapılmıştır? Şirketin sırf daha ucuza mal edebilmek için başta güvenlik tedbirleri olmak üzere, birçok önemli hususu askıya alacağı aşıkarken; bu konularda gerekli denetimler neden hassasiyetle yapılmamıştır?

47279

14-TKİ, aldığı kömürleri nasıl değerlendirmektedir? Kömürler devlet sektöründe, hangi kurumlara dağıtılmaktadır? Kömürün dağıtıldığı kamu kurumları arasında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları var mıdır? Kamu kurumlarına dağıtılan kömürlerde ton başına belirlenen fiyat ne kadardır? Son 10 yıl içerisinde hangi kamu kuruma ne kadar kömür verilmiştir?

15-TKİ, özel sektöre kömür satışı yapmakta mıdır? Yapmakta ise; son 10 yıl içerisinde hangi özel sektör kurumuna kaç ton satış yapılmıştır? Bu satışın ton başına fiyatı ne kadardır?